

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ: НЕБОЈША МИЛЕНКОВИЋ, КЊИЖЕВНИК

О савршеном антиталенту за срећу

(Нови) Небојша Миленковић је кустос, писац, блогер, грађански активиста. Дипломирао је историју уметности на Филозофском факултету у Београду. Као музејски саветник запослен је у Музеју савремене уметности Војводине у Новом Саду. Текстове и есеје о књижевности, уметности, култури, политици, екологији и друштву објављује у више десетина регионалних часописа, новина и веб-портала. Пре пар месеци, изашао је његов нов роман „Савршен антиталент за срећу“ и придобио добрану пажњу књижевне јавности

Небојша Миленковић (1971) објавио је пет збирки песама, књигу прича „О Хармсу и другим демонима“ (2016), историјско-уметничку студију „Звезда и њена сенка – Иконографске представе звезде петокраке у уметности социјалистичког и постсоцијалистичког друштва“ (2006), уметничке монографије о Славку Матковићу (2005), Баленту Сомбатију (2005), Владимиру Копицлу (2007), Вујици Решину Туцићу (2011), Слободану Шијану (2013), Божидару Мандићу и Породици бистрих потока (2015) и Илији Шошкићу (2018, са Зораном Ерићем). У издању Академске књиге, 2019. објавио роман „Нешто што страшно подсећа на живот: Кратка историја летења у Суботици“ и „Савршен антиталент за срећу“, 2021. Живи у Новом Саду са супругом Сузаном Вуксановић, ћерком Николом Александром и мини-шнауцером Лили.

Где се крију пориви твоје заинтересованости за авангарду, посебно војвођанску? Написао си монографије и приредио ретроспективне изложбе о Славку Матковићу, Вујици Решину Туцићу, Баленту Сомбатију, Владимиру Копицлу, Божидару Мандићу и Породици бистрих потока, Слободану Шијану, Илији Шошкићу... Зашто је о авангарди потребно говорити данас?

– Питање смисла оног што радим, себи постављам свакодневно — те се и одговори понекад могу разликовати, односно зависити од тренутних околности — али несумњиво је да је епизода (нео)авангардне уметности седамдесетих међу најдинамичнијим и најпрогресивнијим кад је о овдашњој култури реч. Никад ни пре ни после тога наша култура и уметност нису успеле да се, упоредо и симултано, крећу у корак с међународном уметничком сценом. Али чак ни то није пресудно. Лично ме је ка (нео)авангарди — ово „нео“ стављам у загради јер знам да не волиш тај префикс — усмерио или окренуо идеализам њених протагониста. Уверење да својом уметношћу чините нешто добро за друштво и земљу у којој живите. Настајала у време политичке и културне либерализације, односно интензивног окретања тадашње СФРЈ ка културама Запада — ова уметност била је одраз тежње за друштвом лишеним догми. Где су људи једнаки, а идеје истински слободне...

Како видиш данашњу уметност у односу на седамдесете којима си по-

свећен? Каква је разлика у будућности?

– Те се ствари заправо не могу поредити. Данас живимо у много мањој земљи, самим тим и култури, па је и утицај уметности сразмерно мањи. Додатно, рекао бих како су друштвена конфузија и политичке неслободе данас чак и веће (што само по себи за уметност не мора бити лоше). Такозване балагодети демократије и чињеница да данас привидно можете рећи све што пожелите, а да због тога, рецимо, нећете завршити у затвору (као што

се то дешавало седамдесетих), није резултирала истинским плурализмом већ аутоцензуром која је често немерљива чак и са оном из времена комунизма. Мислим да је, пре свега, мање изражена спремност ка преузимању уметничког ризика — што, наравно, не значи да великих и важних уметника данас нема.

Недавно си у МСУВ организовао и трибину под називом „Шта нама данас дође Југославија?“ Можеш ли нам уkratко рећи јеси ли са својим гостима дошао до одговора на то питање?

– Одговор није један, а трибина је доступна на Јутјубу па читаоци *Таковских* могу сами послушати и просудити. Што се мене тиче, уз све своје мане, Југославија је била најуређенија држава у којој су народи са ових простора икад живели — и у којој ћемо, рецимо с изузетком Словеније, по свему судећи икад и живети.

Фотографија: Мања Холодков

Како видиш цивилизацију у будућности? Да ли, попут робота „Софије“, назиреш неизвесност?

– Пошто овај разговор правимо за Новогодишњи број — покушаћу да будем оптимистичан. Верујем како је корона убрзала многе ствари. Све чешће чујемо гласове да „након искуства с пандемијом свет неће бити исти“. У том се контексту питам хоће ли, огрезао у себичностима и недоследностима свих врста, свет у ком живимо наћи снагу да се истински промени? Више но икад потребне су нам алтернативе, нада и вера у промену на боље. Међу позитивне ефекте, рецимо, убрајам то што људи свакодневно постају свеснији колико је важно какав ваздух дишемо, каква је вода коју пијемо, на шта личе наши градови. Надам се да у Горњем Милановцу урбанистичка деструкција није толико узела маха као у великим градовима, попут, рецимо, Београда или Новог Сада...

Откуд ти надимак „Нови“, по којем си познатији можда чак и од теоретичара и историчара уметности? Како видиш екологију данас?

– Нови је продукт једне Фејсбук игре, или, боље, поигравања. Наиме, сведочећи како се над овим друштвом већ три деценије иживљава иста каста политичара (и из власти и из опозиције), који, верујем, више не могу ни да се сете чиме су се пре политике уопште бавили, који се свако мало „пресвуку“ и почну да нам се представљају као „друкчији“ и „нови“ — ја сам, више из спрдне, свом имену додао тај префикс, желећи да посредно сугеришем како су Нови људи заиста потребни, убеђен да ће та игра трајати дан-два, колико на Фејсбуку ствари и иначе „трају“. Али, ето, недавно ме алгоритам обавестио како Нови улази у своју десету годину... Што се екологије тиче, у светлу претходног одговора, мислим да се последњих недеља на путевима и улицама Србије дословно одлучује хоћемо ли (п)остати еколошка депонија Европе или ћемо, попут Словенаца рецимо, своју земљу почети истински да поштујемо, волимо и чувамо. За мене у овом тренутку други патриотизам од оног који се изражава паролом „Рио Тинто марш из Србије!“ просто не постоји.

Изашао ти је пре месец-два нови роман „Савршен антиталент за срећу“, у издању престижне новосадске издавачке куће „Академска књига“. Чини ми се да све више нагињеш литератури и

особи која ће постати романописац?

– Ја се литературом, заправо, бавим јако дуго. С тим да сам раније писао поезију, па се то није баш толико примећивало. Да, рекао бих да писање романа одговара мојој нарави. Карактеру. А можда и животном добу у којем сам. Кажу да са 50 година досежеш другачију зрелост, а ја имам управо толико.

Можеш ли за читаоце Таковских у пар реченица да препричаш о чему пишеш у новој књизи?

– Кад су Радомиру Константиновићу једном поставили слично питање он је одговорио како је његова књига „о свему“. Јер, парафразирам, ако није о свему — онда књига, заправо, није ни о чему. Тако и ја пишем књиге које се, заправо, не могу уkratко препричати. Али хајде да пробам: Соња је славна глумица која, суочена с личном и брачном кризом, глуми код куће, а истински живи једино у позоришту. Игор је писац, у списатељској, али и кризи мушког пубертета који, прогоњен страхом да је своју најбољу књигу већ написао, чезне за ослобађајућим сексом, тражећи доказ како је као писац и мушкарац још увек жив. Ана Марија је архитектица, наизглед слободна и неспутана, која у Београд долази из ратног Сарајева, живећи распета између ова два града од којих више ниједан не осећа као свој. Уз још пар ликова — моји јунаци чезну за еротским и професионалним испуњењима, за другачијим животима које никако да досегну — постајући свесни како то да ли ћемо, и у којој мери, бити срећни, често одреде околности. Како професионалне и личне, тако и оне историјске. Радња почиње у време опсаде Сарајева, а симболично се завршава даном у ком је убијен Зоран Ђинђић. И да, роман сам жанровски одредио као еротско-психолошки трилер...

Тај ми је део посебно занимљив. Посебно у светлу чињенице да у књизи проговараш из визуре жене.

– И то не једне — него чак три жене. С тим да сам покушао не да проговарам „из визуре жене“ већ да дословно будем, тј. postanем жена. На онај начин на који психолози тврде да свако од нас поседује своју мушку и женску страну — покушао сам осветити тај свој женски идентитет. Судећи по реакцијама, већином читатељки, чини се да сам био прилично успешан.